

ρουργίας τοὺς πιστοὺς, καὶ ἐπῆλθεν αὐθις εἰς εὐφροσύνην αὐτῶν τὸ ὄργανον, ἀναμειγνύον εἰς τοὺς θρησκευτικούς τοῦ λαοῦ τόνους τὴν ἡδεῖαν αὐτοῦ ἁρμονίαν. Ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Κοπρώνυμος πρῶτος ἐπαρυσίας τοῦτο κατὰ τὸ ἔτος 757. Ὁ δὲ βασιλεὺς **Πεπῖνος**, καὶ ὁ Ναὸς τῆς Κομπιέγνης ἀπήλαυσαν κατὰ πρῶτον τὴν ἐξ Ἀνατολῶν εἰς τὴν Δύσιν ἐλθοῦσαν θαυμαστὴν ταύτην ἐπινόησιν. Ἀπὸ τοῦ ἡ. μέχρι τοῦ ιγ'. αἰῶνος δὲν κατεσκευάζοντο τοιαῦτα εἰς τὴν Γαλλίαν, μόλις δὲ ἤρχισαν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ιδ'.

ΓΡΑΦΙΚΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑ.

Ἐτι δ' ὠφελιμώτερα ἀνακάλυψις ὑπῆρξεν ἡ τῶν γραφικῶν κονδυλίων, ἅτινα διεδέχθησαν τὸν παρὰ τοῖς Ρωμαίοις καλούμενον **Κάλαμον**. Μόλις ταῦτα ἐγνώσθησαν, ἐπολλαπλασιάσθησαν ἀμέσως αἱ καλὰ συγγραφαί, καὶ τὸ μαθηάνειν ἐξετάθη ὀρμητικώτερον.

Περαίνων τὸ κεφάλαιον τοῦτο ἀναγκάζομαι νὰ φέρω τινὰς παρατηρήσεις διὰ νὰ μὴ συγχύσω τὰς ἐποχάς. Κατ' ἐκείνους τοὺς πλήρεις θαρβάρων καὶ ἀμαθῶν ἐντυπώσεων χρόνους, δὲν ἠδύνατό τις ἄλλας ἀνακαλύψεις νὰ περιμένῃ· αὗται ἔμενον εἴτε ἄγνωστοι εἴτε κεκαλυμμένα, μεχρὶς οὗ εὐτυχές τι σύμβολον ἢ καταπίπτουσαν ἀνάγκη νὰ φέρῃ αὐτὰς εἰς φῶς ἀπάσας συνάμα. Εἶναι δ' ἄφ' ἐτέρου πολὺ δύσκολον νὰ δώσῃ τις εἰς ταύτας θεαίαν χρονολογίαν· τινὲς δ' αὐτῶν ὡς τὸ ὄργανον, περὶ οὗ εἶπομεν, ἡ πυξίς, καὶ τὰ ὥρολόγια, περὶ ὧν κατωτέρω θέλομεν ὁμιλήσει, ἦσαν γνωσταί εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἀπ' αὐτῶν ἀκόμη τῶν χρόνων τοῦ Μεγάλου Καρόλου, εἰσῆλθον δὲ μετὰ καιρὸν εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ λοιπὴν Δύσιν. Οἱ σταυροφόροι κατὰ τὰς μακρυνὰς αὐτῶν περιουσίας, ἔφερον ἐξ αὐτῶν τὰ ὠφελιμότερα. Με φαίνεται δὲ κάλλιον νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτῶν ἄφ' ἧς ἐποχῆς ἡ Δύσις ἐγνώρισε τὴν ἀξίαν καὶ ὠφελήθη ἐξ αὐτῶν.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ σχέδιον, τὸ ὁποῖον θέλω διατηρήσει εἰς τὴν λοιπὴν πραγματείαν, ἰδίως δὲ περὶ τῆς Γαλλίας, ὅπου θέλω δώσει προσοχὴν ἰδιάζουσαν. Ἐὰν ἔμελλον νὰ περιγράψω τὴν γενικὴν τοῦ πολιτισμοῦ ἱστορίαν, ἀναντιρρόπως ἤθελα τηρήσει ἄλλην ὁδόν.

Ἦδη δὲ θέλω ἐνασχοληθῆ εἰς τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον περὶ τῶν αἰώνων τοῦ Μεγάλου Καρόλου καὶ Ἀλφρέδου. (ἀκολουθεῖ.)

ΟΙ ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ.

Παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἀλφαίου, πλησίον τῆς Ὀλυμπίας, πόλεως τῆς Ἡλίδος, ἐπανηγειρίζοντο κατὰ τετραετίαν περὶ τὸν Ἰούλιον μῆνα οἱ περίφημοι καὶ ἀρχαιότατοι Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες, διαρκοῦντες πέντε ἡμέρας· ἡ σύστασις καὶ ἀρχὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγῶνων ἀπεδίδετο εἰς τὸν Ἡρακλέα, ἀλλ' ὡς ἀνακαινιστὴς αὐτῶν καὶ δευτέρως εἰσηγητὴς θεωρεῖται ὁ Ἴφικτος βασιλεὺς τῆς Ἡλίδος καὶ σύγχρονος τοῦ Λυκούργου.

Τὸ ἐν Δελφοῖς μαντεῖον ἐρωτηθὲν ὑπ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνακαινήσεως τῶν ἀγῶνων τούτων, ἔχι μόνον ἐνέκρινε τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ διέταξε νὰ γίνεσθαι κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν ἀνακωχὴ πολέμου καθ' ὅλας τὰς πόλεις, ὅσαι μετεῖχον τῶν ἀγῶνων, διὰ νὰ ἐκτελῆται ἡ συνάθροσις ὅλων τῶν Ἑλλήνων ὅσον τὸ δυνατόν πολυάριθμος καὶ ἀνενόχλητος.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι σκοπὸν εἶχον πρὸ πάντων νὰ ἐξαπλώσωσι τὴν ὁμόνοιαν, εἰρήνην καὶ ἀδελφικὴν ἀγάπην μεταξὺ ὅλων τῶν Ἑλλήνων· ἐνεκα δὲ τούτου οἱ Ἡεῖροι εἰς τοὺς ὁποίους, ὡς λέγουσιν, ὁ Ἡρακλῆς παρέδωκε τὴν φροντίδα τῶν ἀγῶνων καὶ θυσιῶν, ἐκηρύχθησαν λαὸς ἱερὸς καὶ καθωσιωμένος εἰς τὸν Δία, καὶ δὲν ἦεν ἐπιτετραμμένον εἰς τὸν λαὸν τοῦτον οὔτε νὰ πολεμῇ, οὔτε νὰ πολεμῇται.

Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ Ἰφίκτου οἱ ἀγῶνες ἦσαν πολλὰ ἅπλοι, ἐπειδὴ περιωρίζοντο εἰς μόνον τὸν δρόμον· ἀλλ' ἀκολούθως προσετέθησαν ἡ πυγμὴ, ἡ πάλη, ὁ δίσκος καὶ τὸ πῆδημα.

Ὁ τόπος, ἐν ᾧ ἐτελοῦντο οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες κατὰ τὸν χρυσοῦν τῆς Ἑλλάδος αἰῶνα, ἦτο μακρὺς, στενὸς, ἐπιπεδωμένος στερεῶς καὶ ὁμαλῶς, καὶ διηρημένος κατὰ μῆκος εἰς τὸ μέσον· τὸ ἀριστερὸν μέρος ὠνομάζετο ἰππόδρομος, καθὼ διωρισμένος διὰ μόνους τοὺς ἵππικους ἀγῶνας· τὸ δὲ δεξιὸν, ὅπου ἔτρεχον οἱ πεζοί, ὠνομάζετο σταδίου, ἔχον τριακοσίων βημάτων μῆκος· ὁ ἵππόδρομος ἦτο κατὰ πολὺ μακρύτερος τοῦ

σταδίου· εἰς ἓν τῶν ἄλκων τούτων ἦσαν πολλά στεγά-
ματα ὅπου ἴσταντο οἱ ἵπποι καὶ αἱ ἄμαξαι· περὶ τοῦ
πιδίου ἴσταντο ἐφ' ὑψηλοῦ τόπου ἀναρίθμητοι θεαταί,
οἵτινες παρεθάρρυνον, εὐφήμουν ἢ ἔψεγον τοὺς ἀγωνι-
ζομένους.

Ἄμα ἀνατέλλοντος τοῦ ἡλίου ἤρχοντο οἱ ἀγῶνες,
φορταζομένης τῆς προτεραιᾶς νυκτὸς διὰ θυσιῶν καὶ
ῥόδων πρὸς τοὺς θεοὺς. Οἱ κριταὶ τῶν ἀγώνων ἐκά-
θαντο ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ σταδίου· οἱ δὲ ἀθληταὶ διέ-
βαινον ἐν τῷ μέσῳ ἐπικαλούμενοι μάρτυρας τοὺς θεοὺς,
ὅτι δέκα μῆνας προπαρεσκευάσθησαν ἐπὶ τούτῳ τὸν
ἀγῶνα· ἦταν δὲ οἱ ἀθληταὶ γυμνοὶ καὶ ἀλειμμένοι
δι' ἐλίου καὶ ὅλον τὸ σῶμα· ὁ κήρυξ ἔκραζε μεγαλο-
φώνως· τίς δύναται νὰ ἐλέγξῃ τὸν ἀθλητὴν τούτον ὡς
αἰσχρὰ καὶ ἄτιμα πράξαντα; ἐὰν δὲ δὲν ἐγίνετο ἀν-
τιλογία τις, ἤρχετο ὁ δρόμος, μετὰ τὸν ὅποιον ὁ κήρυξ
ἐκήρυττε μεγαλοφώνως τὸ ὄνομα καὶ τὴν πατρίδα τοῦ
πρώτου φθάσαντος εἰς τὸ τέρμα, τὸ ὅποιον ἐπανελαμ-
βάνετο διὰ χειροκροτήσεων ὑφ' ὧν τῶν θεατῶν· οἱ

δρόμοι τῶν ὀχημάτων εἰς τὸν ἵππόδραμον ἦσαν ἐπικυ-
δυνωδέστατοι. Ὁ ἡνίοχος ἴστατο εἰς τὰ ὄχημα καὶ
οἱ ἵπποι συνεποδίζοντο πολλάκις μετὰ πολλῶν ἄλλων
ἐπὶ τοῦ δρόμου. Πολλὰ ὀχήματα ἐκρημνίζοντο, ἢ δὲ
πτῶσις αὐτῶν ἐτραυματίζειν ἢ ἐθανάτονε τὸν ἡνίοχον·
εἰς τὸ τέρμα ἴσταντο δύο στήλαι διὰ τῶν ὁποίων δια-
τρέχουσα ἡ ἄμαξα ἐτρέπετο εἰς τὰ ὀπίσω καὶ διήνυε
ὡδεκάκις τὸν αὐτὸν δρόμον. Ἐξέλεγον εἰς τούτον
τὸν ἀγῶνα τοὺς ταχυτάτους ἵππους· οἱ δὲ Βασιλεῖς ἐθε-
ώρουν μεγίστην τιμὴν τὸ νὰ στέλλωσιν εἰς τὰ Ὀλύμπια
τὸ κάλλιστον ζεύγος αὐτῶν, διὰ νὰ λάβωσι τὰ βραβεῖα
τῆς νίκης οἱ ἵπποι ἐπ' ὀνόματι τῶν κυρίων αὐτῶν, ἐν
ᾧ οὗτοι δὲν ἐλάμβανον ἐπὶ τοῦ ἀγῶνος τούτου οὐδε-
μίαν συμμετοχὴν.

Ὁ Γέλων καὶ Ἱέρων τύραννοι τῶν Συρακουσῶν καὶ
ὁ πατὴρ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου Φίλιππος ὁ Μακε-
δών, ἐκαυχῶντο ὡς λαβόντες τὰ πρῶτα βραβεῖα τοῦ
δρόμου κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας.

Ἐκαστος παλαιστής ἐχρεώσκει νὰ ρίψῃ ταῦτάχι-

στον δις κατὰ γῆς τὸν ἀντίπαλον αὐτοῦ καὶ νὰ κρατήσῃ αὐτὸν ἐκεῖ στερεῶς, μέχρις οὗ οὗτος ὁμολογήσῃ ὅτι ἐνίκηθη. Εἰς τὴν πυγμὴν δὲν ἐπετρέπετο εἰς τοὺς ἀθλητὰς νὰ πιάνωνται διὰ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ συνεκρούοντο διὰ μόνου τοῦ γρόνθου· ἦσαν δὲ γυμνοί, καθὼς εἰς ὅλους τοὺς ἀγῶνας, ἔχοντες τὴν χεῖρα καὶ τὸν βραχίονα περιτυλιγμένα διὰ σκληρῶν λωρίων σταυροειδῶς, καὶ τινες μὲν αὐτῶν ἐτραυματίζοντο θανασίμως, ἄλλοι δὲ ἐξέχον ῥεῦμα αἵματος καὶ πολλοὶ ἐξεφέροντο τοῦ σταδίου δεινῶς ἐτραυματισμένοι. Διηγοῦνται μάλιστα ὅτι ἀθλητὴς τις κτυπηθεὶς σφοδρῶς κατὰ τοὺς ὀδόντας κατέπιε τὸν πόνον μετὰ τῶν ὀδόντων· ὁ δὲ ἀνταγωνιστὴς αὐτοῦ, ἰδὼν ὅτι ἡ προσβολὴ δὲν ἐνήργησεν ἐπ' αὐτοῦ, ὡμολόγησεν ὅτι ἐνίκηθη. Μετὰ τῶν ἄθλων τούτων συνηριθμεῖτο καὶ τὸ ἄλμα (τὸ πῆδημα) γινόμενον μετὰ παιανιζόντων αὐλῶν, ἔτι δὲ καὶ ἡ βολὴ μεταλλίνου τινὸς κύκλου, ὅστις ὠνομάζετο *δίσκος*.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς πανηγείρεως ἐστίφοντο οἱ Ὀλυμπιονίκαι· ἐκτελεῖτο δὲ τοῦτο δι' εὐφημιῶν καὶ κρότων ὅλου τοῦ παρόντος λαοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἄλσει μετὰ λαμπρὰν τινα θυσίαν· οἱ νικηταὶ εἰσῆρχοντο λαμπρῶς ἐστολισμένοι καὶ κρατοῦντες εἰς τὰς χεῖρας κλάδους ἐκ φοινίκων, αὐλοὶ δὲ συνῶδουν τὴν παράταξιν αὐτῶν· ἀθληταὶ τινες εἰσῆρχοντο ἔφιπποι ἐπὶ καλλίστων ἵππων, ἢ ἐπὶ ὀχημάτων, τοὺς ὁποίους ὁ λαὸς ἐστεφάνωνε δι' ἀνθέων· τὸ ὄνομα τῶν ἀριστευσάντων εἰς τὸν δρόμον ἐξεφωνεῖτο πρῶτον· τὰ πάντα τότε ἀντήχουν ἐκ τῶν ἐπευφημιῶν καὶ ἀλαλαγμῶν τοῦ πλήθους· τὸ βραβεῖον ἦτο κλάδος ἐλαίας, τὸν ὁποῖον οἱ βραβεύται περιέβαλλον εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ νικητοῦ.

Κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας ἀνεγινώσκοντο πρὸς τούτοις τὰ συγγράμματα τῶν ἀρίστων ποιητῶν καὶ συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος· ἐνταῦθα εἶχεν ἀναγνώσει ὁ Ἡρόδοτος τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, καθὼς καὶ ὁ Εὐριπίδης καὶ Πίνδαρος, ὧν ὁ μὲν πρῶτος ὑμνησε τὸν στέφανον, τὸν ὁποῖον ἔλαβε κατὰ τοὺς ἀγῶνας ὁ Ἀθηναῖος Ἀλκιβιάδης, ὁ δὲ δεύτερος διὰ τῶν ὠραίων αὐτοῦ ὠδῶν ὑψώσε μέχρι τῶν ἀστέρων τοὺς Ὀλυμπιονίκας· ὑπῆρχον πρὸς τούτοις βραβεῖα καὶ διὰ πᾶν εἶδος τεχνιτῶν, ῥίτινες συνερχόμενοι ἐκεῖ ἡμιλλῶντο περὶ τῶν καλλι-

στείων. Σύνδεσμοι ὁμοίως φιλίας ἐγίνοντο κατὰ τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας μεταξὺ ἀνθρώπων, οἵτινες ἐβλεπον ἀλλήλους πρῶτην φοράν ἐνταῦθα· αἱ δὲ ἐκτεταμέναι πεδιάδες καὶ τὰ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἀλφειοῦ ποταμοῦ ἄλση ἐκαλύπτοντο ὑπὸ πλήθους εὐθυμούντων καὶ ἀγαλλομένων.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐχρησίμευον εἰς τὸ νὰ ἐνώσωσιν ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἐτέθη ὡς βάσις τῆς κοινῆς ὧλων τῶν Ἑλλήνων χρονολογίας ὁ ἀπὸ μιᾶς πανηγείρεως ἕως τῆς ἄλλης τεσσάρων ἐτῶν χρόνος, ὅστις ὠνομάσθη Ὀλυμπιάς· ἡ δὲ χρονολογία αὕτη ἤρξατο ἀπὸ τὴν πρῶτην πανήγειριν, καθ' ἣν εἶχον κατὰ πρῶτον γράφει εἰς κατάλογον τοὺς Ὀλυμπιονίκας· ἀντιστοιχεῖ δὲ πρὸς τὸ 777 ἔτος πρὸ Χριστοῦ.

Ο ΔΟΚΙΜΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΔΙΗΓΗΜΑ.

(Συνέχεια ἐκ τῶν ἀριθμῶν 2, 4 καὶ 6.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Ἡ ἀπροσδόκητος προμήθεια τῶν βιβλίων.

Τὰ εἰς τὸ ἐργαστάσιον τοῦ Κυρίου Καρτμάνου διδασκόμενα μαθήματα περιωρίζοντο μόνον εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, τὴν γραφὴν καὶ τὴν ἀριθμητικὴν, ἐν ᾧ ὁ Φρεδερίκος ἐπεθύμει νὰ διδασχθῇ τὴν γεωμετρίαν, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζεν ἀφευκτον εἰς τὰς μηχανικὰς γνώσεις. Ἀλλὰ κατὰ δυσχίαν οὔτε εἶχεν, οὔτε ἠδύνατο ν' ἀγοράσῃ τὰ πρὸς μελέτην τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἀναγκαῖα βιβλία. Τέλος ἔφρασεν ἡ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου καὶ μετ' αὐτῆς ἀπροσδόκητος χαρὰ διὰ τὸ ὀρφανόν· ἡ ἡμέρα αὕτη ἦτον ἡ ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ Κυρίου Καρτμάνου, καὶ ὅλοι οἱ ἐργάται καὶ δόκιμοι παρουσιάσθησαν διὰ νὰ χαιρετήσωσιν αὐτόν· τότε ὁ Κύριος Καρτμάνος κράξας ὀνομαστὶ τὸν Φρεδερίκον καὶ θέσας εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ χρυσοῦν νόμισμα, *λάβε, φίλε μου*, εἶπε πρὸς αὐτόν· *τὴν ἀμοιβὴν ταύτην προσδιώριζον διὰ τὸν ἐπιμελέστερον δόκιμον καὶ χαίρω διότι σὺ ἐφάρης ἄξιος ταύτης.*

Ἐν χρυσοῦν νόμισμα! . . . Ἡ εὐτυχία αὕτη ἦτον ἀνωτέρα τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ ὅτι ποτὲ ὁ Φρεδερίκος ἐτόλμησε νὰ ἐπιθυμήσῃ αὕτη ὑπῆρξεν ἡ πραγματοποίησις τῶν ὠραιότερων αὐτοῦ ὄνειροπολήσεων. Τὸ δυσυχὲς ὀρφανόν